

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczącego pierwszej oceny krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii, wymaganych na mocy dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych — Wspólne postępy w racjonalizacji zużycia energii

COM(2008) 11 wersja ostateczna

(2009/C 77/14)

Dnia 23 stycznia 2008 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie:

Komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczącego pierwszej oceny krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii, wymaganych na mocy dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych — Wspólne postępy w racjonalizacji zużycia energii.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 16 lipca 2008 r. Sprawozdawcą był Edgardo Maria IOZIA.

Na 447. sesji plenarnej w dniach 17 i 18 września 2008 r. (posiedzenie z 17 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 142 do 6 — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 W kilku ostatnich opiniach dotyczących ogólnie rzecz ujmując racjonalizacji zużycia energii⁽¹⁾ oraz szczegółowo racjonalizacji zużycia energii w budynkach⁽²⁾, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny opowiedział się zdecydowanie i prawie jednomyślnie za poważną strategią w zakresie racjonalizacji zużycia energii.

1.2 EKES ubolewa nad tym, że państwa członkowskie nie przygotowały na czas krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii (NEEAP). Żałuje również, że poza kilkoma wyjątkami analizowane dokumenty nie wskazują na silne i poważne zaangażowanie państw członkowskich w realizację założonych celów, w szczególności w dziedzinach, w których występuje najwyższe zużycie energii, tzn. w transporcie i mieszkalnictwie.

1.3 Tylko dwa państwa członkowskie dotrzywały terminów, piętnaście innych miało opóźnienia od dwóch do sześciu miesięcy, dwa państwa przedstawiły swoje plany po opracowaniu dokumentu oceny przez Komisję, a osiem kolejnych państw miało jeszcze większe opóźnienie. Dopiero na początku kwietnia 2008 roku wszystkie plany były dostępne z dziesięciomiesięcznym opóźnieniem w stosunku do zaplanowanej daty.

1.4 EKES uważa, że oszczędności wynikające z planów na rzecz racjonalizacji zużycia energii w programach Komisji powinny stanowić najważniejszy wkład w redukcję emisji gazów cieplarnianych. Cel zakładający ograniczenie zużycia energii o 20 % do 2020 roku wymaga zmniejszenia emisji CO₂ o 780 mln ton równoważnika CO₂. Wobec emisji wynoszących 5 294 mln ton równoważnika CO₂ w 2006 roku dla UE-25 (sprawozdanie Europejskiej Agencji Środowiska 2006), oczywistym staje się podstawowy wkład, jaki może wnieść racjonalizacja zużycia energii.

1.5 EKES przypomina, że w celu ograniczenia wzrostu temperatury do 2 °C stężenie gazów cieplarnianych (obecnie

około 425 ppm równoważnika CO₂ w odniesieniu do objętości) powinno mieścić się poniżej wartości maksymalnej 550 ppm⁽³⁾. Biorąc pod uwagę, że corocznie stężenie wzrasta od 2 do 3 ppm, ustabilizowanie na poziomie 450 ppm mogłoby stworzyć 50-procentowe prawdopodobieństwo osiągnięcia celu utrzymania wzrostu średniej temperatury poniżej 2 °C.

1.6 Państwa członkowskie opracowały plany w sposób bardzo zróżnicowany. Niektóre NEEAP składają się z 13 stron, inne z 221 stron, i z tego względu wszelkie porównanie jest praktycznie niemożliwe. Wiele planów zostało sporządzonych wyłącznie w języku krajowym, co pogłębia dodatkowo problem ich zrozumienia. EKES zaleca przyjęcie modelu, jaki został zdefiniowany w ramach projektu EMEES (dotyczącego oceny i monitorowania europejskiej dyrektywy w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych), we współpracy z Instytutem Wuppertal ds. klimatu, środowiska i energii.

1.7 Państwa członkowskie ustaliły na przykład we współpracy z EEA wzór raportów rocznych, noszący nazwę krajowego sprawozdania o wykazie. Zdaniem EKES-u możliwe jest zastosowanie tej samej procedury, przyjmując oczywiście, że można zwiększyć elastyczność danego wzoru poprzez dodanie do niego konkretnych załączników odnoszących się do różnych zakresów działania (mieszkalnictwo, transport itp.).

1.8 Zdaniem EKES-u instrument dobrowolnych porozumień zawieranych z krajowymi podmiotami spełni swoją rolę, powinno się w nich jednak jasno precyzować, że w razie nieosiągnięcia celów zastosowane zostaną wiążące przepisy.

1.9 Komisja stosuje już zresztą kilka środków, zapowiedzianych w 2006 r., które wprowadzają obowiązek oszczędności energii, i na wzór Australii zamierza wycofać z rynku lampy żarowe, które zużywają 90 % energii na generowanie ciepła, a

(1) CESE 242/2006, sprawozdawca: Stéphane BUFFETAUT i CESE 1243/2007, sprawozdawca: Edgardo Maria IOZIA.

(2) CESE 270/2007, sprawozdawca: Antonello PEZZINI.

(3) Części na milion.

10 % na wytworzenie światła! Komitet ma nadzieję, że producenci znajdą sposoby na obniżenie cen lamp fluorescencyjnych, instytucje państw członkowskich wesprą zwiększenie produkcji tych lamp, lampy energooszczędne będą trwalsze i mniejsze, a problemy dotyczące ich utylizacji zostaną rozwiązane.

1.10 Następne sprawozdanie EEA, które zostanie opublikowane w czerwcu 2008 r., wskazuje, że w latach 2005–2006 emisja gazów cieplarnianych zmniejszyła się o 35,8 mln ton równoważnika CO₂: warto odnotować, że główny wkład pochodzi z prywatnych mieszkań i biur, które umożliwiły uzyskanie oszczędności rzędu 15,1 mln ton równoważnika CO₂. Jednakże wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła spowodowało wzrost o 14 mln ton równoważnika CO₂. Sprawozdanie wskazuje, że pomimo ogólnego zmniejszenia, w krajach UE-27 zarejestrowano postęp poniżej 0,5 % w stosunku do 1990 r., a niektóre państwa członkowskie powinny w każdym razie wzmoczyć swoje wysiłki.

1.11 Liberalizacja rynku energii mogłaby pociągnąć za sobą przyspieszenie oszczędności energii, gdyż na rynku działałyby systemy produkcji i dystrybucji o różnej efektywności, które mogłyby wspierać badania i inwestycje mające na celu ograniczenie rozproszenia. Ponad 30 % energii traconych jest tylko w fazie generowania. W niedawnej opinii (*) EKES poparł propozycje Komisji w zakresie trzeciego pakietu energetycznego mające na celu zwiększenie efektywności europejskiego rynku energii.

1.12 EKES jest przekonany, że należy podjąć lepsze i szersze działania w porównaniu z tym, co dotychczas zrealizowano. Po zakończeniu przez Komisję oceny planów działania chciałby uzyskać więcej szczegółów na jej temat, a także mieć możliwość wyrażenia swojej opinii w sprawie wyników tej oceny.

1.13 EKES przypominał wielokrotnie o konieczności włączenia społeczeństwa obywatelskiego zarówno na szczeblu europejskim, jak i na szczeblu państw członkowskich, uznając, że w realizacji celów racjonalizacji zużycia energii kluczowe znaczenie ma dogłębna wiedza obywateli europejskich i wsparcie z ich strony. Należy poważnie traktować zalecenia społeczeństwa obywatelskiego. Planowane środki powinny zawsze uwzględniać trudności, na jakie napotykać miliony obywateli w konfrontacji z problemami życia codziennego. Programy oszczędności energii, które siłą rzeczy wiążą się z kosztami, powinny wiązać się ze starannym doбором odpowiednich środków i pomocy dla osób mniej zamożnych, które muszą sprostać zwiększającym się wydatkom w następstwie wzrostu cen energii i nie mają możliwości ich obniżenia z powodu związanych z tym kosztów, tak jak w przypadku oszczędności energii w budynkach mieszkalnych.

1.14 EKES podkreśla, że inicjatywy na rzecz racjonalizacji zużycia energii powinny być konkretne i możliwe do zrealizowania, i zastanawia się, czy nie należy na poważnie rozważyć potrzeby nadania przynajmniej kilku środkom obowiązkowego charakteru, weryfikując rozbieżność między planami działania a konkretnymi wynikami, co uczyniono w wypadku emisji pojazdów, ogólnie rzecz ujmując w odniesieniu do ograniczenia emisji CO₂ i gazów cieplarnianych, a także w odniesieniu do energii odnawialnej.

1.15 Krajowe plany działania nie przedstawiają jasno, jakie działania i środki posłużą do włączenia użytkowników końco-

wych do wielkiego europejskiego projektu dotyczącego racjonalizacji zużycia i oszczędności energii. EKES wielokrotnie podkreślał podstawową rolę, jaką mogłoby spełnić zorganizowane społeczeństwo obywatelskie w definiowaniu najlepszych metod informowania i rozpowszechniania sprawdzonych rozwiązań. EKES chciałby omówić to zagadnienie z instytucjami europejskimi, które nie wydają się być szczególnie zaangażowane i świadome tej kwestii.

1.16 EKES proponuje Komisji Europejskiej i państwom członkowskim wprowadzenie określonego, zintegrowanego systemu monitoringu, tak jak w wypadku polityki na rzecz zasobów wodnych. System ten jest konieczny ze względu na brak informacji oraz oceny dotyczącej oddziaływania wspólnotowej polityki na rzecz racjonalizacji zużycia energii na użytkowników końcowych (zwłaszcza MŚP), a także brak metod mogących zweryfikować zgodność celów międzynarodowych z europejskimi oraz brak procesu monitorowania wyników osiągniętych przez tychże użytkowników.

1.17 W niektórych sektorach, takich jak budownictwo socjalne, budynki składają się z bardzo starych mieszkań charakteryzujących się nieracjonalnym zużyciem energii. Ponad 25 mln mieszkań wymaga pilnych i złożonych działań. EKES ma nadzieję, że zapoczątkowane zostaną plany odnowienia mieszkań socjalnych ze środków EBI. O takich działaniach NEEAP w ogóle nie wspominają.

1.18 Zdaniem EKES-u instrumenty rynkowe podobne do już funkcjonujących mogłyby wnieść cenny wkład. Otwarcie, również dla konsumentów końcowych, rynku „negawatów”, tzn. racjonalizacji zużycia energii elektrycznej, może być użyteczne, aby zachęcić obywateli do przyjęcia właściwych postaw. Jeżeli przyjmie się, że samo zastąpienie lamp żarowych pozwoli na uzyskanie oszczędności energii odpowiadającej co najmniej 80 elektrowniom o mocy 1 000 MW (moc prawie równa mocy brutto zainstalowanej we Włoszech), oczywiste jest zainteresowanie producentów działaniem na rzecz racjonalizacji zużycia energii, gdyż mogą dostarczyć energię większej liczbie klientów przy produkcji tej samej ilości energii elektrycznej.

1.19 EKES ma nadzieję, że przyjęty zostanie ponownie pozytywny kierunek działań, a państwa członkowskie potraktują poważnie politykę w dziedzinie racjonalizacji zużycia energii i oszczędności energii, co powinno przełożyć się na krajowe plany działania, które będą poważne, wiarygodne, realistyczne i ukierunkowane na wymierne cele. Powinny również zostać szczegółowo określone środki, które państwa członkowskie przydzielą na odpowiednie wsparcie koniecznych inwestycji obywateli i przedsiębiorstw.

2. Wprowadzenie

2.1 Publikując swój komunikat dotyczący pierwszej oceny krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii (NEEAP), zatytułowany „Wspólne postępy w racjonalizacji zużycia energii”, Komisja wypełnia obowiązek, spoczywający na niej na mocy dyrektywy 2006/32/WE, której art. 14 ust. 5 przewiduje złożenie przed dniem 1 stycznia 2008 r. sprawozdania z oceny 27 krajowych planów działania. Drugie sprawozdanie zostanie przedstawione przed dniem 1 stycznia 2012 r., a trzecie przed dniem 1 stycznia 2015 r.

(*) CESE 758/2008, sprawozdawca: Carmelo CEDRONE.

2.2 Cele, do których odnosi się komunikat, są określone w tej samej dyrektywie w art. 4 ust. 1, który przypomina, że „Państwa członkowskie przyjmują i dążą do osiągnięcia krajowego celu indykatywnego w zakresie oszczędności energii w wysokości 9 % w dziewiątym roku stosowania niniejszej dyrektywy, który realizują za pomocą usług energetycznych i innych środków poprawy efektywności energetycznej”.

2.3 Komisja wskazuje, że jedynie dwa państwa członkowskie (Finlandia i Wielka Brytania) dotrzywały wyznaczonych terminów, a kolejnych piętnaście państw przekazało plany z opóźnieniem (Austria, Bułgaria, Cypr, Dania, Estonia, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Malta, Niemcy, Polska, Republika Czeska, Rumunia i Włochy). Belgia i Słowacja przedłożyły swoje NEEAP na koniec 2007 r., zbyt późno, by mogły zostać uwzględnione w dokumencie dotyczącym oceny.

3. Komunikat Komisji

3.1 Z analizy krajowych planów wynika, że pięć państw członkowskich wyznaczyło sobie cele ambitniejsze od celów dyrektywy; inne państwa twierdzą, że chcą osiągnąć jeszcze wyższe cele, ale nie podjęły oficjalnych zobowiązań. Spośród 17 ocenionych planów, 6 nie obejmuje całego okresu przewidzianego w dyrektywie, tzn. do końca 2016 r. Jeśli chodzi o wzorcową rolę, jaką powinien odegrać sektor publiczny, zasygnalizowano, że Irlandia założyła osiągnięcie do 2020 r. celu obniżenia zużycia energii o 33 % w sektorze publicznym, a Niemcy zobowiązały się do zmniejszenia o 30 % emisji CO₂ w sektorze publicznym do 2012 r. Celem Wielkiej Brytanii jest doprowadzenie do tego, by do 2012 r. budynki administracji centralnej stały się neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla.

3.2 Zostały uruchomione kampanie krajowe: w Irlandii kampania *Power of One*, która promuje wymianę przez internet sprawdzonych rozwiązań w sektorze publicznym i prywatnym; w Danii audyt energetyczny w budynkach publicznych z obowiązkiem zastosowania zaleceń; w Niemczech dostosowanie do obecnych norm budynków władzy federalnej, na co przeznaczono kwotę 120 mln euro; na Malcie mianowanie *Green Leaders*, czyli urzędników, którzy w każdym ministerstwie będą zajmować się racjonalizacją zużycia energii i promować energię ze źródeł odnawialnych.

3.3 Wielka Brytania zastosuje kodeks zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, przestrzegając poziomu 3 określonego w kodeksie, co oznacza polepszenie o 25 % charakterystyki w porównaniu z kodeksem budownictwa z 2006 r. Austria zobowiązuje się podjąć takie działania, aby charakterystyka energetyczna budynków należących do sektora publicznego przewyższała wielkości prawnie wymagane, natomiast Hiszpania zastąpi system oświetlenia ulic sprawniejszym wyposażeniem oraz poprawi znacznie sprawność energetyczną w procesie uzdatniania i dostarczania wody pitnej.

3.4 Polska i Finlandia zobowiążą sektor publiczny do uzyskania oszczędności energii na poziomie co najmniej takim jak docelowy poziom krajowy, co ma już miejsce na szczeblu gmin, natomiast Holandia zamierza stać się pionierem w tej dziedzinie zakładając, że do roku 2010 100 % krajowych zamówień publicznych i 50 % zamówień udzielanych przez władze lokalne i regionalne będzie uwzględniać kryteria zrównoważonego rozwoju.

3.5 Strategie w zakresie zachęt podatkowych są oceniane jako bardzo ważne. Niemcy i Austria dążą do racjonalizacji zużycia energii w budynkach mieszkalnych, które pochłaniają 40 % energii, Litwa przewiduje wprowadzenie obniżonego VAT w wysokości 9 % — zamiast normalnie stosowanego 18-procentowego podatku VAT — w odniesieniu do domów mieszkalnych finansowanych z funduszy publicznych. Holandia wprowadzi w życie odliczenie podatkowe z tytułu inwestycji energetycznych przeznaczone dla przedsiębiorstw prywatnych, natomiast Włochy wprowadziły system obniżki podatku brutto, wynoszącej maksymalnie 55 % w odniesieniu do energooszczędnego sprzętu gospodarstwa domowego (lodówki klasy A+, bojłery), sprzętu oświetleniowego oraz modernizacji energetycznej budynków.

3.6 Dobrowolne umowy uważa się za cenny instrument, szczególnie w Finlandii (w ciągu ocenianego okresu obejmują one 60 % końcowego wykorzystania energii, a zgodnie z wyznaczonym celem mają osiągnąć 90 % w roku 2016), w Holandii, gdzie umowy te dotyczą głównie przedsiębiorstw i w Danii, gdzie są zastrzeżone dla zamówień publicznych. Hiszpania, Polska, Wielka Brytania, Rumunia i Irlandia zadeklarowały zamiar zastosowania umów jako głównego instrumentu pozwalającego uzyskać oszczędność energii.

3.7 Instrumenty rynkowe (białe certyfikaty), które są obecnie używane w niewielu krajach, zyskują na znaczeniu w planach krajowych. Włochy zamierzają utrzymać ten system do roku 2014, Polska ma zamiar go wprowadzić, natomiast w Wielkiej Brytanii ważność programu Zobowiązanie do racjonalizacji zużycia energii (*Energy Efficiency Commitment* — EEC) zostanie przedłużona do 2020 r. Program nosi obecnie tytuł „Cel zmniejszenia emisji dwutlenku węgla”, a jego ambicją będzie podwojenie oszczędności energii w okresie 2008-2011. Podstawowe znaczenie zyskują ESCO (przedsiębiorstwa usług energetycznych), które jeszcze nie osiągnęły zakładanego rozwoju. Szczególne zainteresowanie w tym zakresie wyrażają Austria, Niemcy, Irlandia, Włochy, Polska i Hiszpania.

3.8 Bułgaria, Rumunia i Wielka Brytania przewidują wprowadzenie funduszy i mechanizmów finansowania przeznaczonych głównie dla sektora handlowego i sektora mieszkaniowego. Krajowe agencje ds. energii, których kompetencje są zróżnicowane, nie prowadzą jednolitych strategii w zakresie edukacji, szkolenia i informowania. Kilka krajów, jak Dania i Włochy, postanowiło zdecentralizować te funkcje i powierzyć je agencjom regionalnym i lokalnym.

3.9 Transport pochłaniający ponad jedną trzecią zużycia energii stanowi przedmiot szerokiej krytyki, ale w praktyce jedynie Austria i Irlandia proponują konkretne działania mające na celu rezygnację z transportu prywatnego na rzecz transportu publicznego.

3.10 Większość przekazanych planów przedstawia scenariusz zakładający utrzymanie obecnych tendencji, a w przypadku kilku państw członkowskich można stwierdzić znaczną rozbieżność pomiędzy, z jednej strony, zaangażowaniem politycznym a, z drugiej strony, przyjętymi działaniami i przydzielonymi na nie środkami.

3.11 Komisja będzie uważnie śledziła i kontrolowała transpozycję dyrektywy, ale podejmie również starania, aby ułatwić jej stosowanie dzięki programowi „Inteligentna energia dla Europy”. Komisja uruchomi platformę internetową, której zadaniem będzie gromadzenie i przedstawianie wkładu zainteresowanych stron. Strony odegrają ważną rolę we wdrożeniu dyrektywy i są zaproszone do wzięcia udziału w przyjęciu krajowych działań oraz sporządzeniu następnych NEEAP. Krajowe plany działania będą także oceniane w ramach projektu monitorowania prac w zakresie energooszczędności (*Energy Efficiency Watch*).

3.12 We wnioskach Komisja przypomina o znaczeniu współpracy międzynarodowej, jak również o swojej inicjatywie dotyczącej utworzenia międzynarodowej platformy w dziedzinie racjonalizacji zużycia energii w celu opracowywania norm technicznych oraz wymiany i transferu technologii. Z uwagi na istotne zobowiązania, którym Europa musi sprostać, i na odpowiedzialność, jaką chce wziąć na siebie w dziedzinie zmian klimatu, bezpieczeństwa i zrównoważonego charakteru zaopatrzenia w energię, a także redukcji emisji gazów cieplarnianych, konieczne jest wdrożenie skutecznych i bezpiecznych programów mających na celu większą racjonalizację zużycia energii.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Pierwsza negatywna uwaga, jaka nasuwa się natychmiast w trakcie czytania komunikatu, dotyczy faktu, że termin wyznaczony w dyrektywie na przekazanie krajowych planów działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii został dotrzymany jedynie przez 2 z 27 państw. O ile 15 kolejnych państw podjęło trud przekazania swych wniosków, z czego 2 dokonały tego po upływie ostatecznego terminu, 8 państw nie przedłożyło żadnego dokumentu. Rok po upływie terminu 30 czerwca 2007 r. jedno państwo członkowskie nadal nie odpowiedziało na wezwanie.

4.2 Drugą negatywną uwagą wynikającą z konkluzji Komisji jest stwierdzenie, że badane dokumenty nie wskazują, poza kilkoma wyjątkami, na to, że zaangażowanie jest tak mocne i poważne, jak wymagałaby tego sytuacja. Zdarza się coraz częściej, że szefowie państw i rządów, reprezentujący państwa członkowskie, bardzo lekkomyślnie zatwierdzają w Brukseli dyrektywy, których nie mogą lub nie chcą przestrzegać po powrocie do swoich krajów. Najbardziej widocznym przykładem jest agenda lizbońska, ale historia obfituje w tego typu dychotomiczne postawy. W przyszłości będzie zapewne więcej takich przykładów.

4.3 Z analizy krajowych planów działania wynika, że brakuje schematu odniesienia, a plany zostały opracowane w oparciu o całkowicie różne metody i schematy. Z tego względu ich czytanie jest trudne, a same plany są prawie niemożliwe do porównania. W ramach projektu EMEES (dotyczącego oceny i monitorowania dyrektywy UE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych), we współpracy z Instytutem Wuppertal ds. klimatu, środowiska i energii, opracowano wzór w celu łatwiejszego sporządzenia krajowych planów działania. W swym piśmie Belgia ubolewa nad faktem, że ten ważny wzór został opublikowany dopiero 11 maja, czyli zaledwie kilka dni przed upływem terminu przekazania krajowych planów działania.

4.4 Jeśli chodzi o nowe państwa członkowskie, przedstawione plany działania liczą 13 stron w przypadku Republiki Czeskiej i Litwy, 41 w przypadku Rumunii i 89 w przypadku Malty. Co się tyczy największych państw, sprawozdanie Francji liczy 37 stron, Niemiec — 102 strony, Hiszpanii — 211, a Wielkiej Brytanii — 214. Belgia stanowi sama w sobie fenomen, ponieważ z uwagi na charakter federacyjny państwa przedłożyła cztery dokumenty obejmujące łącznie 221 stron. Łączna ilość stron przedłożonych przez 25 państw członkowskich (Szwecja i Portugalia nie pojawiają się do dzisiaj na stronie Komisji) wynosi 2161, wraz z danymi oraz różnorodnymi tabelami i środkami. Każde państwo dokonało wyboru własnych parametrów odniesienia, metodologii i środków komunikacji, jednak wynik jest zniechęcający, ponieważ nie udaje się uzyskać ogólnego kierunku działania.

4.5 Materiał opublikowany przez Francję, Słowenię, Grecję (jedynie projekt), Holandię i Luksemburg jest zredagowany w językach narodowych (co stanowi dla sprawozdawcy przeszkodę nie do pokonania). Trudno sobie wyobrazić, aby wymiana sprawdzonych rozwiązań mogła odbywać się poprzez czytanie dokumentów w wersji oryginalnej, lecz nie było ani sugestii, ani tym bardziej obowiązku użycia tylko jednego języka. Komisja podjęła się przetłumaczenia wszystkich dokumentów na jeden język, lecz niestety opóźnienia w sporządzaniu NEEAP wpłynęły na czas tłumaczenia.

4.6 EKES podkreśla niespójność między celami krajowych planów działania a dwoma elementami, o których mowa powyżej. Niezależnie od tego, czy chodzi o plany encyklopedyczne, czy skrótowe, ani jedno, ani drugie nie pomagają zrozumieć, w którą stronę zmierzamy. Nadmiar i brak szczegółów odnoszą taki sam skutek, gdyż komplikują czytanie i zrozumienie. Wzór EMEES może stanowić dobry kompromis między dwiema skrajnościami. EKES zdecydowanie zaleca, aby określić, dla następnej edycji krajowych planów działania, przyjęcie wspólnego wzoru, który będzie łatwy do przeczytania i porównania.

4.7 Pomijając pewne chlubne wyjątki przedstawione w niniejszej opinii, EKES negatywnie ocenia poważny brak inicjatyw w sektorze publicznym i rolnictwie. NEEAP bardzo powściągliwie traktują kwestię tych niezwykle istotnych sektorów.

5. Uwagi ogólne

5.1 W styczniu 2007 r. Rada zwróciła się do Komisji o wydanie przepisów w dziedzinie energii i zmian klimatu, dążąc do realizacji ambitnych celów. Cele te zostały przedstawione w trzecim pakiecie energetycznym, pakiecie dotyczącym energii ze źródeł odnawialnych i przeciwdziałania zmianom klimatu, w dyrektywie w sprawie ograniczenia emisji CO₂ dla nowych pojazdów, nowych przepisach „Energy Star”, zielonej księdze w sprawie mobilności w mieście (która przewiduje między innymi zachęty dla efektywnych środków transportu) oraz w planie strategicznym w dziedzinie technologii energetycznych.

5.2 Jakie elementy charakteryzują te przepisy? Kilka wskazówek i wiele zasad. Niestety, po formalnym przyjęciu przepisów, rządy nie są w stanie znieść presji przedsiębiorstw krajowych i obronić dokonanych wyborów, tak jak w wypadku emisji CO₂, i zwracają się o wprowadzenie zmian do przyjętych wspólnie postanowień.

5.3 Powód, dla którego państwa członkowskie nie wydają się tym zbyt zaniepokojone, wynika z samej dyrektywy. W istocie, motyw 12 precyzuje: „Dlatego też, nawet jeżeli państwa członkowskie zobowiążą się do podjęcia wysiłków zmierzających do osiągnięcia celu ustalonego jako 9 % oszczędności energii, krajowy cel w zakresie oszczędności energii ma charakter indykatywny i nie wiąże się dla państw członkowskich z prawnym obowiązkiem osiągnięcia tej wartości docelowej.”.

5.4 Ta praktyka legislacyjna (przyjęcie dyrektywy o celach niewiążących i nieprzewidujących sankcji w razie naruszenia) była charakterystyczna dla prawodawstwa przyjętego w niektórych latach i w niektórych określonych dziedzinach. Jeszcze kilka lat temu państwa członkowskie domagały się niezależności w zakresie podejmowania decyzji dotyczących energii, od zaopatrzenia, po przesył i produkcję. Wymagało to zastosowania takiego prawa miękkiego, które było charakterystyczne dla tego okresu. Dyrektywa 2003/30/WE w sprawie biopaliw określała cele ilościowe, nie nakładając jakiegokolwiek konkretnego obowiązku ich realizacji.

5.5 Na tych warunkach i z uwagi na te założenia, cel związany z obniżeniem zużycia o 20 % do roku 2020 dzięki racjonalizacji zużycia energii jest bardzo trudny do osiągnięcia, jeżeli nie zostaną przyjęte środki lub cele uzupełniające o wiążącym charakterze.

5.6 EKES poparł i poprze wszystkie inicjatywy, które mają na celu osiąganie coraz wyższego poziomu racjonalizacji zużycia energii, wzięwszy pod uwagę, że zarówno emisje CO₂, jak i zależność energetyczna UE stanowią dwa główne problemy.

5.7 EKES podkreśla jednocześnie, że istnieje sprzeczność między ogólnymi niewiążącymi środkami a szczegółowymi i obowiązkowymi środkami ukierunkowanymi na wyniki. Całość nie jest wiążąca, ale czy oddzielne elementy są obowiązkowe? Komisja powinna dać dobry przykład, upubliczniając wyniki uzyskane w zakresie racjonalizacji zużycia energii i oszczędności energii we własnych budynkach, podjęte inicjatywy oraz przydzielone fundusze. Załącznik typu „federalnego” pomógłby w lepszym zrozumieniu znaczenia takich strategii.

5.8 EKES podkreśla znaczną rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami związanymi z przyjęciem odpowiednich środków w celu uzyskania znaczącego wzrostu racjonalizacji zużycia energii a projektami przedstawionymi przez państwa członkowskie, które są ogólnie rozczarowujące i mało ambitne, i kładzie nacisk na potrzebę przyjęcia konkretnych środków krótko-, średnio- i długoterminowych w celu realizacji wyznaczonych celów.

5.9 Jeżeli taki wniosek będzie w porę wyciągnięty, EKES zaleca, by przyjąć środki umożliwiające realizację celów zamiast podejmować działania czysto „kosmetyczne”, tak jak przy innych okazjach.

5.10 EKES przyjął z zadowoleniem dyrektywę 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, oraz, w następnej kolejności, „Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału” z dnia 19 października 2006 r., lecz te akty prawne i wytyczne zostały opublikowane, gdy cena ropy naftowej była jeszcze stosunkowo niska. W istocie cena za baryłkę wynosiła

około 42 USD w momencie przedstawienia dyrektywy w 2004 r., a w 2006 r. średnia cena była niewiele niższa od 62 USD.

5.11 W tym kontekście było rzeczą wiadomą, że cele mają charakter orientacyjny, a Komisja nie przewidziała w dyrektywie wiążącego obowiązku osiągnięcia wskazanych celów przez państwa członkowskie. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stwierdził niegdyś, że najlepszą energią jest energia, jaką zaoszczędzimy, ale jeśli te oszczędności są zależne od dobrej woli państw członkowskich bez jakiegokolwiek innej zachęty poza poczuciem odpowiedzialności, osiągnięcie tego celu staje się w rzeczywistości przypadkowe, a nawet niemożliwe.

5.12 Czy Unia może jednak pozwolić sobie na to, by nie osiągnąć celów zakładających ograniczenie energochłonności o 1,5 % rocznie? Zrezygnować z zaoszczędzenia 390 Mtoe produkujących 780 mln ton CO₂? Z jednej strony, określone są ambitne i wiążące cele — redukcja o 20 % emisji gazów cieplarnianych i wzrost do 20 % udziału energii ze źródeł odnawialnych — ale z drugiej strony, cel, który mógłby zostać osiągnięty w najprostszy sposób i przynieść natychmiastowe oszczędności, zostaje jest traktowany jako hipotetyczna nadzieja.

5.13 EKES podkreśla, że w niektórych krajach realizacja planów leży w gestii samorządów regionalnych, ale brakuje odpowiedniej koordynacji, co w rzeczywistości prowadzi do braku harmonizacji i spójności terytorialnej.

5.14 EKES ubolewa nad brakiem rzeczywistych możliwości wyboru w zakresie podaży i uważa, że należy je zwiększyć — łącząc je również z zachętami dla najsłabszych grup społecznych — przede wszystkim dla wszystkich konsumentów oraz małych i średnich przedsiębiorstw w celu szybkiego uzyskania oczekiwanych wyników. W niektórych krajach zachęty przyniosły bardzo pozytywne wyniki, na przykład w wypadku sprzętu gospodarstwa domowego, takiego jak pralki i lodówki.

5.15 EKES pozytywnie ocenia doświadczenie ESCO i jest zdania, że należy wspierać rozpowszechnianie tych usług wśród obywateli i przedsiębiorstw. Nowe zawody, nowe możliwości podjęcia pracy wymagającej kwalifikacji, pozytywne wyniki w dziedzinie racjonalizacji zużycia energii oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych to tylko niektóre z pozytywnych aspektów tych usług.

5.16 EKES podkreśla, że państwa członkowskie nie podejmują wystarczających starań na rzecz osiągnięcia wyznaczonych celów i jest przekonany, że w przypadku emisji transportowych konieczne jest wsparcie inicjatyw Komisji, jeżeli mają one na celu zwiększenie zakresu obowiązków państw członkowskich. W ubiegłym roku Komisja wdrożyła pozytywne inicjatywy, między innymi nowe przepisy Energy Star, których normy są obecnie wiążące w odniesieniu do przetargów publicznych na sprzęt biurowy; zieloną księgę w sprawie mobilności w mieście, która proponuje między innymi finansowanie efektywniejszych pojazdów; trzeci pakiet energetyczny, który umacnia uprawnienia krajowych organów regulacyjnych w zakresie racjonalizacji zużycia energii; plan strategiczny w dziedzinie technologii energetycznych i przepisy dotyczące emisji dla nowych pojazdów.

5.17 Inne inicjatywy są zaplanowane na następne miesiące. Chodzi o nowe dyrektywy w sprawie wymogów dotyczących racjonalizacji zużycia energii lub oznakowań ekologicznych dla wielu produktów (na przykład oświetlenie publiczne i oświetlenie biur, tryb gotowości i tryb „wyłączony” o minimalnym zużyciu energii), a także nowe przepisy, przewidziane na rok 2009, dotyczące telewizorów, domowych lodówek i zamrażarek, pralek i zmywarek do naczyń, bojlerów i podgrzewaczy wody, komputerów osobistych, sprzętu obrazującego, silników elektrycznych, pomp ciepła i klimatyzatorów. Również na rok 2009 Komisja planuje przyjęcie inicjatywy dotyczącej lamp żarowych do użytku domowego w celu zachęcenia do ich szybkiej wymiany. Nowe strategie w dziedzinie transportu będą ukierunkowane na przegląd dyrektywy w sprawie etykietowania pojazdów, wydajności opon i systemów kontrolujących w sposób ciągły ich ciśnienie i jakość.

5.18 EKES uważa, że niezbędne jest urzeczywistnienie rynku wewnętrznego w dziedzinie energii, na którym, zgodnie z dyrektywami w sprawie energii elektrycznej i gazu, ceny wynikałyby ze zdrowej konkurencji.

5.19 EKES zwraca uwagę na potrzebę zapewnienia w państwach członkowskich UE planów kształcenia dla szkół (które będą musiały następnie zaangażować się aktywnie w realizację programów na rzecz racjonalizacji zużycia energii) oraz kampanii informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości obywateli na temat znaczenia i potrzeby odpowiedzialnego i racjonalnego zużycia energii.

5.20 Jeżeli chodzi o szkoły, szczególnie interesujące są niektóre konkursy między instytucjami technicznymi, w których czynnie uczestniczą uczniowie, mające na celu poczynienie największych oszczędności energii. Na przykład we Włoszech wielki sukces odniósł projekt zatytułowany „datti una scossa”, w którym przewidziano nagrodę do 25 tys. euro na realizację propozycji. Innym dobrym przykładem jest międzynarodowy ekomaraton, w czasie którego francuski instytut przedstawił prototyp, który przebył 3 039 km na jednym litrze benzyny! Natomiast zespołowi z Danii udało się wyprodukować silnik spalinowy emitujący 9g/km, który zdobył nagrodę „Climate Friendly Award”.

5.21 Dostępne w przyszłości instrumenty ekonomiczne będą musiały być skuteczne i trwałe. EKES uważa, że szczególną uwagę należy zwrócić na rozłożenie zachęt, które trzeba skierować do użytkowników końcowych. Konieczne jest również rozważenie stosowności zarezerwowania pewnej ilości zachęt dla dostawcy usług energetycznych, tak by wzbudzić wspólne zainteresowanie polityką na rzecz racjonalizacji zużycia energii.

5.22 W celu przekazania klientom odpowiednich sygnałów cenowych, które sprzyjałyby bardziej racjonalnemu i efektywnemu zużyciu energii, EKES zwraca się do Komisji Europejskiej o wyeliminowanie cen poniżej kosztów, przy uwzględnieniu tego, na co zezwala prawodawstwo europejskie w dziedzinie odpowiedniej promocji energii odnawialnej oraz zachowaniu postanowień dyrektyw w sprawie energii elektrycznej i gazu dotyczących konsumentów znajdujących się w trudnym położeniu.

Bruksela, 17 września 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS
